

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Кирилюк Алла Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ	220
Мазуренко Світлана Вікторівна ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОВЖИВАННЯ ПАТЕНТНИМИ ПРАВАМИ	224
Мартинюк Іван Вікторович ЗАХИСТ ПАТЕНТНИХ ПРАВ У МЕТАВСЕСВІТІ.....	227
Бакутін Артем Олегович ДО ПИТАННЯ ЗДАТНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТВОРЮВАТИ ХОРЕОГРАФІЧНІ ТВОРИ.....	230
Бугаєць Альона Сергіївна РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В НОВИХ РЕАЛІЯХ.....	233
Гриценюк Владислав Олександрович ЗАХИСТ ПРАВ НА МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТВОРИ.....	235
Здирко Єлизавета Михайлівна ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ	237
Ларіонов Владислав Сергійович ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ УМОВНОГО ДОСТУПУ ДО МЕДІА-СЕРВІСІВ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО	241

СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович ЩОДО ПРОБЛЕМ РІЗКОГО ПОГІРШЕННЯ СТАНУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	245
Будурова Ганна Миколаївна ЗМІНА ПРАВОВИХ ТИТУЛІВ МАЙНА ДЕРЖАВНИХ І КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ОНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	248
Гофман Олександр Рудольфович, Петров Володимир Володимирович ПІДТРИМКА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ.....	251
Добровольська Володимира Володимирівна ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	254
Згама Антоніна Олександрівна ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУДОЧИНСТВІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	257
Квасніцька Ольга Олексіївна ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ПОЛОЖЕННЯ ОПЕРАТОРІВ ДОСТУПНОГО ЖИТЛА У СВІТЛІ ЗАКОНОПРОЕКТУ «ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ» ТА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕСПРОМОЖНІСТЬ.....	261
Попелюк Вадим Павлович ЩОДО СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВОЮ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	264
Войнарівський Микола Миколайович ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ У ПЕРЕВЕЗЕННЯХ.....	267
Райчева Світлана Іванівна ВІДОКРЕМЛЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНЦЕНТРАЦІЇ МАЙНОВИХ СПОРІВ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА	271
Артёмов Дмитро Володимирович ЩОДО ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	273
Бабалунга Олесь Михайлович НЕДІЙСНІСТЬ АРБИТРАЖНОГО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ В КОНТРАКТІ.....	276

вильність проведення інвентаризації майна підприємства та за вірність її результатів при передаванні його правонаступнику на членів таголову інвентаризаційної комісії. І це в умовах, коли держава за три десятиліття не змогла отримати повну інформацію щодо майна, яке закріплене наразі на праві господарського відання/оперативного управління – але голови та члени інвентаризаційних комісій мають впоратись із цим питанням протягом короткого «перехідного періоду». Усе вище наведене свідчить, що Закон № 4196-IX закладає ризики руйнування установленної системи управління державним майном та державними і комунальними підприємствами, невиконання державних програм та забезпечення економічної безпеки країни.

Список використаних джерел:

1. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб : Закон України від 09.01.2025 р. № 4196-IX. *Голос України*. 2025. № 40.
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

Ключові слова: право господарського відання, право оперативного управління, узупфрукт, державний сектор економіки, державні підприємства, комунальні підприємства, правовий титул.

Keywords: right of economic management, right of operational management, usufruct, public sector of the economy, state enterprises, municipal enterprises, legal title.

Гофман Олександр Рудольфович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

Петров Володимир Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПІДТРИМКА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ

Від початку повномасштабної війни рф проти України енергетична галузь країни стала одним з основних об'єктів, що зазнає постійних атак та руйнацій. Так, від 24 лютого 2022 року були уражені всі підконтрольні Україні теплові електростанції, гідроелектростанції, а також 20 теплоелектроцентралей. Ключові енергетичні об'єкти, зокрема, Каховська та Дніпровська гідроелектростан-

ції, були повністю знищені. Значні руйнування отримали об'єкти в Харківській області: майже повністю знищені Зміївська ТЕС («Центренерго») та Харківська ТЕЦ-5. Також фактично втрачено Трипільську ТЕС у Київській області. Ще одним суттєвим ударом для української енергетики стала втрата контролю над Запорізькою атомною електростанцією (ЗАЕС) та окупація Вуглегірської, Запорізької, Курахівської та Луганської ТЕС. Як наслідок, енергетичний сектор станом на листопад 2024 року отримав прямих збитків на \$14,6 млрд. Непрямі втрати через недоотриману вигоду, зростання цін на електроенергію та перебої в роботі через відключення світла сягнули \$43,1 млрд.

Наведене вище свідчить про існування реальної загрози енергетичній безпеці країни, яка виступає однією з ключових складових національної безпеки. Суттєвий дефіцит електроенергії може призвести до невідворотних соціально-економічних та політичних наслідків. Все це підтверджує актуальність обраної теми дослідження, адже саме стимулювання та підтримка відновлення енергетики на даний час є одним з найважливіших напрямків державної політики.

Так, саме державні та приватні ініціативи допомогли скоротити дефіцит в енергетичному секторі, але повністю відновити інфраструктуру швидко неможливо. Підтримка галузі має носити комплексний характер, а саме здійснюватися через впровадження державних програм та залучення приватних інвестицій. При цьому фінансова складова реалізації державних ініціатив має суттєву залежність від іноземної допомоги та міжнародного співробітництва.

За останні роки підтримка енергетичної інфраструктури та збільшення енергостійкості відбувається за такими основними напрямками:

1. Надання пільгових кредитів на відновлення енергетичної інфраструктури. Так, у червні 2024 року за сприяння НБУ 20 банків, активи яких формують понад 85% чистих активів банківського сектору, підписали Меморандум щодо фінансування відновлення енергетики. Варто зауважити, що банки враховують потреби різних категорій бізнесу та домогосподарств. Зокрема, фінансування може залучатися для проектів з будівництва об'єктів альтернативної енергетики, а саме: сонячних, вітрових чи біогазових станцій, побудови газотурбінних та газопоршневих електростанцій, придбання промислових акумуляторів, накопичувачів тощо. З червня 2024 року до березня 2025 року було подано 3 879 заявок від бізнесу на кредитування проектів із відновлення енергетичної інфраструктури на загальну суму 81,7 млрд грн та розпочато фінансування на суму 14,1 млрд грн.

2. Реалізація державних енергопрограм Фондом розвитку підприємництва, які передбачають стимулювання енергетичної незалежності шляхом часткової компенсації державою ставки за кредитами. Серед основних програм можна виокремити наступні: Програма «Доступні кредити 5-7-9%», Програма «Грін ДІМ», Програма «Енергонезалежність фізичних осіб – власників домогосподарств», Програма «Підтримка енергостійкості мікро та малих підприємств України». Позитивним фактором запровадження таких програм є не тільки їх спрямованість на відбудову та розвиток енергетичної інфраструктури, а й ре-

алізацію цього завдання шляхом «зеленої» трансформації, оскільки переважна більшість державних програм стосується використання альтернативних джерел енергії.

Ще одна Програма «Підтримка підприємств паливно-енергетичного комплексу» спрямована на підтримку суб'єктів господарювання в паливно-енергетичному комплексі шляхом здешевлення вартості кредитів, що пов'язані із відновленням, ремонтом або заміною пошкоджених внаслідок бойових дій об'єктів енергетичної інфраструктури теплових електростанцій та теплоелектроцентралей, що здійснюють виробництво електричної енергії.

3. Запровадження та реалізація програм, що сприяють збільшенню енергостійкості та одночасно заохочують до споживання товарів та послуг національного виробника. Так, наприклад, в рамках реалізації державної політики «Зроблено в Україні», можна отримати від держави компенсацію у 15% вартості (без ПДВ) за придбання енергетичного обладнання українського виробництва. Таким чином держава підтримує як виробників енергетичного обладнання, так і його покупців.

4. Стимулювання та підтримка розвитку «зеленої» енергетики, що в умовах сьогодення не лише дозволяє говорити про перехід до використання відновлюваних джерел енергії та ощадливого ставлення до навколишнього природного середовища, а й досягнення енергетичної незалежності та мінімізацію ризиків втрати викопних корисних копалин (що наразі спостерігається в окупованих регіонах). Стимулювання розвитку «зеленої» енергетики регулюється Законом України «Про альтернативні джерела енергії», яким серед основних інструментів передбачено встановлення «зеленого» тарифу на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел. Крім того, проводяться аукціони, в рамках яких розподіляються квоти з підтримки підприємств «зеленої» генерації. Така підтримка здійснюється шляхом гарантування викупу всього обсягу електричної енергії, за аукціонною ціною. Гарантованим викупом електроенергії опікується ДП «Гарантований Покупець».

5. Залучення іноземних інвестицій, в тому числі реалізація програм підтримки від міжнародних партнерів, фондів, організацій. Таке фінансування буде, перш за все, спрямоване на швидке відновлення постачання електроенергії та тепла, зокрема, за допомогою обладнання, яке можна оперативно встановити для задоволення нагальних енергетичних потреб. По-друге, такі програми мають сприяти декарбонізації виробництва та переходу України до кліматичної нейтральності завдяки енергетичній альтернативній трансформації. Модернізація енергетичного сектору передбачає відповідність європейським стандартам: збільшення частки відновлюваної енергетики, інтеграцію з енергосистемою ЄС та забезпечення енергоефективного споживання.

Підсумовуючи викладене вище зауважимо, що відновлення та розбудова енергетичної інфраструктури в Україні – одне з головних стратегічних завдань як під час війни, так і в повоєнний період. Успіх залежить від ефективної під-

тримки сектору через комбіноване використання банківського кредитування, державної допомоги та міжнародних інвестицій.

Ключові слова: енергетична інфраструктура, відновлювана енергетика, банківське кредитування, державна допомога, міжнародні інвестиції.

Keywords: energy infrastructure, renewable energy, bank lending, state aid, international investments.

*Добровольська Володимира Володимирівна
Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ліцензування є важливим засобом державного регулювання господарської діяльності, але на період воєнного стану Кабінет Міністрів України ввів деякі нормативні положення, які свідчать про дерегулювання зазначеної сфери. Так, за Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» введена процедура декларування, за якою «право на провадження господарської діяльності може набуватися суб'єктами господарювання на підставі безоплатного подання до органів ліцензування декларації про провадження господарської діяльності» [1] та встановлений перелік відомостей, які мають бути у ній визначені. Взагалі «декларація про провадження господарської діяльності це документ, яким суб'єкт господарювання повідомляє дозвільний орган про свою відповідність вимогам законодавства до певного виду господарської діяльності (у тому числі матеріально-технічної бази, кваліфікації персоналу – якщо це зумовлено особливостями провадження відповідного виду господарської діяльності) та на підставі якого набуває право на провадження заявленого виду господарської діяльності і несе передбачену законом відповідальність» [2]. Тобто, нормативно, на період дії воєнного державна застосовує деякі спрощення щодо порядку та умов ліцензування господарської діяльності.

Також, Уряд України на протязі дії війни прийняв ще ряд нормативно-правових актів щодо ліцензування окремих сфер господарювання, так, за Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом» «ліцензії на право провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом, що були